

Ein skemdargerð

ÁKI BERTHOLDSSEN

hjá SEV er ein skemdargerð, sum ongastaðni hoyrir þeim í einum framkomnum samfelag.

Sigur Kári Thomsen, fyrrverandi nevndarlimur og formaður í Føroya Náttúru og umhvørvisverndarfelag, FNU.

FNU hevur altíð verið hart ímóti at byggja vatnorkuna út, soleiðis sum SEV hevur lagt til rættis og nú SEV aftur ætlar sær at byggja vatnorkuna út, er tað einki, sum hevur fingið tey at broyta hugsan.

- Leiðslan í SEV hevur start seg fullkomiliga blinda uppá eina náttúru týnandi vatnorkuútbýgging á Eiði, ístaðin fyrri at leggja meiri orku í aðrir orkukeldur, t.d. vind og sól, sigur Kári Thomsen.

Fáa ov lítið burturúr.
- Tað fyrsta er, at óheftir serfrøðingar á sinni vísu á, tað var rættari at byggja út í 300 metra hædd, tí har er nógv meiri vatn enn á 120 metra hædd, sum SEV

gjørði av at byggja út á, sigur Káru Thomsen.

- Mátningar síðani hava vist, at teir fingið rætt: Tað er munandi meiri vatn, jú longri upp tú kemur.

Kári Thomsen sigur, at tað merkir sostatt, at SEV fær alt ov lítið burturúr orkuútbýggingini. SEV hevði fingið munandi meiri orku burturúr við at fari upp í hæddirnar við útbýggingini, sum serfrøðingarnir mæltu til.

Funningur við ongari á

FNU hevur eisini altíð vist á teir umhvørvisligu avleiðingarnar av vatnorkuútbýggingini.

- SEV hevur longu oyðilagt dýrgripin Eiðisvatn. Nú fara teir longur og leggja Funning og Funningsfjørð undir seg, sigur Kári Thomsen.

Tað stendur í treytunum frá yvirfrøðingarnavndini, at SEV skal syrgja fyrri, at tað frammyvir fer at renna ein hóskandi mongd av vatni í Stóra í Funningi. Men fara gýtingarmøguleikarnir hjá sjóslum í Stóra kortini fyrri

skeyti, skal SEV gera tiltøk at bøta um hefta í samráð við Fiskirannsóknarstovuna og Føroya Silaveiðifelag.

- Tað er ein stórir spurningur um hetta letur seg gera. Og hvat er Funningur við ongari á. Tað er ikki Funningur meiri heldur Kári Thomsen.

- Men hvat vistfrøðiliga árinid verður av, at einki fesk vatn fer at renna í Funningsfjørð, vita vit ikki. - Fjørðurin er trøngur og tað kann gott fáa álvarsligar avleiðingar fyrri lívið í fjørðinum, at áirnar verða tiknar.

- Vit kenna ikki avleiðingarnar. Men vit hava loyvi at frykta fyrri tí versta, tá ið alt vatnið verður tikið.

Eg ivist eisini stórliga í um tað letur seg gera at hava eina smoltstøð, tá ið SEV tekur tað fesk vatnið.

- Hetta er eitt heilt forkastiligt inntriv í náttúruna, sum ongastaðni hoyrir heima.

Aðrir møguleikar

Kári Thomsen tekur undir við, at vit skulu troysta tær ævinligu orkukeldurnar.

Men tað eru aðrir møguleikar enn vatn, sigur hann. Hann nevnr t.d. vatn og sólorku.

SEV hevur ringar vónir til vindorku av tí, at streymurin er ov dýrur. Hann kostar eina krónu fyrri kilo-wattíð, men vatnorkan kostar bara 80 oyru. Tá hevur SEV roknað við at ein vindmylla heldur í 10 ár.

Aðrastaðni halda tær í 20 ár, men SEV heldur, at veðrið er so ringt í Føroyum, at tær halda bara helvtina so leingi í Føroyum.

- Hetta er humbukk og vrøvl. Skulu vit ikki kunnað brúka vindmyllur í Føroyum, hvar í veðrinu skulu vit so gera tað, spyr Kári

Thomsen.

- Vindmyllur eru so sterkar nú á døgum, at tær halda saktans í 20 ár í Føroyum eisini.

- Eg haldi, at vit skuldu roynt at farið undir royndir at gjørt vindmyllur í Føroyum.

- Vit hava nógv var vælutgjörðar smiðjur og nógv fyrstafloks handverkarar og vælútbúnar verkfrøðingar.

- Ymsa serfrøði í sambandi við teir meiri teknisku partarnar í mylluni, ber til at keypa.

- Her eru møguleikar fyrri eini fyrstafloks útflutningsvinnu, sum vit einki gera við.

Kári Thomsen sigur, at tað er ov galið, at tað almenna ikki langt síðani hevur lagt trýst á SEV at leggja stóri dent á vindorkuna.

- Tað er enná so galið, at kenda, danska felagið Vestas bjóðaði SEV at seta vindmyllur upp fyrri einki í Føroyum at royna tær í harðveðri, men SEV tók ikki av tilbøðnum.

- Vestas veit, hvat lýsingavirði liggur í tí, at teir kunnu reypa av, at vindmyllurnar halda sjálvt í Føroyum, tí so halda tær allastaðni.

- Henda sama møguleika hava froyingar.

Kári Thomsen sigur, at heldur enn at vísa vindorkuni frá sær, eiga vit at bjóða Føroyar fram sum royndarstað fyrri vindmyllur.

Tað hevði borið væl til við teimum verkfrøðingum, smiðjum, handverkarum og framkomnu útgerð, og væl-lærda fólk, vit annars hava, eisini á edv-økinum.

Kári Thomsen nevnr eisini sólkorku. Tað eru fá, sum vita, at sólkorka gevur 1,4 kilowatt um tíman fyrri hvønn fermetur og tað er ikki lítið.

Tað er ein skemdargerð at loypa á leistum at oyðilægja náttúruna fyrri eina orkuútbýgging, vit ikki hava brúk fyrri, tí aðrir møguleikar eru, sigur Kári Thomsen. Her situr hann nr 3 f.h. á aðalfundinum í FNU herfyri.

Fáa oljuna sjálvi

Er tað ikki rætt, tá ið SEV sigur, at hava vit vindmyllur nýðast vit at hava oljeverkini kortini og tá kann tað yvirhøvur ikki loysa seg?

Jú, vit skulu hava dieselverk, men nú bendir nógv á, at vit eisini hava olju sjálvi, so tað er eingin orsök at loypa nú at byggja út til meiri orku, sum vit ikki hava brúk fyrri í nógv ár.

- Um tvey, trý ár vita vit, um olja er undir Føroyum.

- So at brúka innflutning av olju sum grundgeving fyrri at loypa á leistum nú, er vitleyst.

Aðrastaðni hava tey loyst trupulleikin við vindmyllum og ov lítum vindi soleiðis, at smáir brunnar verða bygdar tætt við vindmyllurnar.

- Tá ið nógvur vindur er, verður avlopsorkan brúkt at pumpa vatn upp í brunnar. Tá ið ov lítill vindur er, rennur vatnið niður á turbinurnar.

- Talan verður sostatt um vind og vatnorku í somu skipan.

- Við vindorkuni fært tú eina desentrala orkuframleiðslu og tað hevði eisini havt sín týðning, tí tað er skilaleyst at geva SEV einkarrætt til orkuframleiðslu.

- Tí prísurin er, at náttúran verður oyðilögð. Vit oyðilægja og missa tey fáu, stóru vøtnini, vit hava og áirnar. Landið er so lítið og tað er ein spurningur, um vit hava ráð til at offra teir dýrgripir, áir og vøtn eru, fyrri eina orku, vit ikki hava brúk fyrri.

Men nú vildi onkur sagt, at vit liva ikki av maðkum og silum í áum og vøtnum?

- Nei tað er rætt. Men tað eru onnur virði í lívinum enn pengar. Vit fáa heldur ikki eti streym. Og hvi týna náttúruna, tá ið aðrir møguleikar eru.

Kári Thomsen sigur, at vit hava nógv mikið av orku í nógv ár afturat við tí, sum er.

- Men tað verður granskad so nógv í aðrir orku, og aðrir møguleikar mennast so skjótt, at um 10-15 ár sær heilt aðrvisi út. Tá koma vit alarhelst at sita eftir við eini vatnorku, sum er fullkomiliga avloðad.

Kári Thomsen trýr ikki uppá, at henda fløgan er neyðug fyrri at fáa fulla nýttu av teirri fyrri fløguni.

- Hatta er helst undanfærsla fyrri at kunna fara í gongd. Sannleikin er helst tann, at hetta er ein partur av Højgaard & Scultz sáttmálanum, sum SEV ikki sleppur undan.

- Tað hevði verið rættari at betalt Højgaard & Scultz tað endurgjald, teir kravdu fyrri at sloppið undan teimum.

Klippa snór á Tvøroyri í kvøld

ÁKI BERTHOLDSSEN

Fyri nøkrum árum síðani var tað dagligur kostur, at snórar blivu klipptir í Føroyum. Tann eini landsstýrismaðurin varð enná eynnevndur snóraklipparin.

Men teir dagarnir eru farnir og nú er langt ímillum at nakar snórar er at klippa.

Men friggjakvøldið verður lítið hátíðarhald á Tvøroyri og tá verður ein lítill snórir at klippa.

Hetta er ikki ein snórir, sum hevur so stórt peningaligt virði. Tað sálarliga virðið er stóri.

Tað er ein gongugøta, sum ung í arbeiði gjørdur frá skúlanum í Trongsvági, framvið ánni, inn til víðarlundina, sum verður tikið alment í nýtslu fíggið kvøldið.

Og hetta høvi ætlar kunningarstovan sær at brúka at gera eitt sundur burturúr fyrri at lokka tvørárfólk útum á eina hugnaløtu.

Byrjað verður við skúlan og gingið verður inn til víðarlundina. Snórir verður spentur um vegin við skúlan, sum onkur fær heidurin at klippa.

Inni við víðarlundina fær limir úr hornorkestrinum at spæla. Dan Nielsen fer at halda røðu og flogbólsgeitar á Tvøroyri fara at selja kaffi og vafflur.

Ætlanin er eisini at hava Grønu Sangbók við.

Er veðrið gott, verður bál kent.

Víðar hinvegin illa, verður hátíðarhaldið leygar-kvøldið, ella kanska sunnukvøldið.

Skotið er upp at nevna gøtuna Áargøta.

Áargøta er ein fríselur blettur og ein gongutúrur eftir henni er balsam bæði fyrri líkam og sál, siga tvørárfólk.

Tøkk

Hjartaliga tøkk fyrri sýnda samkenslu og hjálpsmi, tá ið kera mamma, omma og langomma okkara

Gunhild Mouritsen
fødd Reinert

doyði og varð jarðað.

Ein serstøk tøkk til starvsfólkið á Vistarheiminum í Runavík og tey, sum vóru um hana til tað síðsta.

Tøkk øll, sum vóru til jarðarferðina og fyrri blómur og kransar.

Fyri tey avvarðandi,
Ásfríð og Sváva